

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Challenges of Constitutional Law in Light of Jewish Law - 62333

Last update 31-03-2025

HU Credits: 4

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: Law

Academic year: 0

Semester: 2nd Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Dr. Chagai Schlesinger

Coordinator Email: chagai.schlesinger@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: By appointment

Teaching Staff:

Dr. Chagai Schlesinger

Course/Module description:

Public law in Israel faces growing challenges. Do Jewish law sources have something to contribute to the legal and public discourse regarding these issues? Are discussions that dealt with pre-modern governance, whose source of authority was theocratic, relevant to Israeli society in 2024? This course seeks to critically examine these questions, both in general terms and in relation to specific contemporary issues

Course/Module aims:

Familiarity with the field of public law in the Jewish legal tradition, and critical analysis of its potential contribution to contemporary issues in public law in Israel

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

Students will be able to:

1. Understand the theoretical tensions underlying contemporary dilemmas in public law.
2. Identify when these tensions appear in Jewish law sources, and how they are addressed in these sources.
3. Critically analyze when and how these sources contribute to concrete discussions in Israeli public law.

Attendance requirements(%):

100

Teaching arrangement and method of instruction: Lectures, written assignment

Course/Module Content:

1. The challenge: Can we talk about 'public law' in Jewish law?
2. "How can we compare?" Comparative methodologies in the study of Jewish law
3. Building blocks I: The rule of law and separation of powers
4. Building blocks II: Human rights
5. Government institutions in Jewish law: Monarchy
6. Government institutions in Jewish law - The community and the foreign ruler
7. Majority-minority relations in the democratic process

8. Majority-minority relations in the Supreme Court rulings: A critical reading
9. Integrity of public officials: (1) Impeachment/eligibility
10. Integrity of public officials: (2) Immunity
11. Jewish law and the laws of war
12. Releasing captives
13. Jewish law and the 'judicial reform': Appointment of judges
14. Jewish law and the 'judicial reform': Judicial review

Required Reading:

- אברהם מלמד "האם קיימת מחשבה מדינית יהודית? בחינה מחודשת של המקרה הימי בינימי" המסורת הפוליטית היהודית לדורותיה 105-136 (משה הלינגר עורך, 2010).
- Michael Waltzer, Introduction, in THE JEWISH POLITICAL TRADITION, VOL. 1: AUTHORITY xxi-xxv (Michael Waltzer et. al eds. 2008)
- נעם סולברג "משפט עברי לתועלת" מחקרי משפט לג 7 (2021)
- מתנאל בראלי "גלגולי מושג" שלטון החוק" בישראל: בין פורמליזם למהות, בין ריסון לפעילות" (צפוי להתפרסם במשפטים נד), פרק א
- רוברט קובר "זכות מול 'חובה': תורת המשפט היהודית של הסדר החברתי" (תרגום: שרון כהן) שאלה של כבוד: כבוד האדם כערך מוסרי עליון בחברה המודרנית 148-139 (יוסף דוד עורך, 2006)
- DAVID C. FLATTO, THE CROWN AND THE COURTS: SEPARATION OF POWERS IN THE EARLY JEWISH IMAGINATION, 1-17, 222-233 (2020)
- מנחם אלון המשפט העברי: תולדותיו, מקורותיו, עקרונותיו כך א 558-574 (מהדורה שלישית, התשמ"ח)
- אליאב שוחטמן "רובו מתוך כולו: תוקפם של חוקים המתקבלים במליאת כנסת שאינה מלאה" מחשבות על דמוקרטיה יהודית 407 (בנימין פורת עורך, 2010)
- עע"מ 1207/15 רוחמקין נ' מועצת העיר בני ברק, פס' 9-10 (18.8.2016)
- בג"ץ 10042/16 קוונטינסקי נ' כנסת ישראל, פס' 68 לפסק הדין של השופט סולברג (נבו 6.8.2017).
- בג"ץ 43/16 תנועת אומ"ץ אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי נ' ממשלת ישראל, פסק הדין של השופט סולברג (נבו 1.3.2016)
- בג"ץ 232/16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, פסק הדין של השופט הנדל (8.5.2016)
- הרב מרדכי פוגלמן "הנשיא לא דן ולא דנים אותו" בצומת התורה והמדינה: מבחר מאמרים מתוך קבצי "התורה והמדינה" בעריכה מחודשת כך ראשון 100-106 (הרב יהודה שביב והרב שאול ישראלי עורכים, התשנ"א)
- בני פורת אתיקה שלטונית בראי המסורת היהודית (כשירות של מנהיגי ציבור המעורבים בפלילים (מינוי, חסינות, הדחה וחזרה לחיים ציבוריים) (המכון הישראלי לדמוקרטיה, עתיד להתפרסם) [מספרי עמודים יפורסמו]
- אריה אדרעי "מקיביה עד בירות: תחייתם של דיני המלחמה ההלכתיים במדינת ישראל", יוסף דעת, עמ' 127-95
- מיכאל ויגודה "על פדיון שבויים" פרשת השבוע 60 (התשס"ב)
- עדו רכניץ ואלעזר גולדשטיין אתיקה צבאית יהודית 203-221 (2013)
- אביגדור פלדמן "בחלומי ניסחתי עתירה מוצלחת נגד בנימין נתניהו. אבל אז התעוררתי" הארץ (11.9.2024)
- בני פורת וחגי שלינגר קומי צאי מתוך ההפיכה: היוזמה לשינוי מערכת המשפט בישראל בראי

-
- המשפט העברי (2023) פרק ראשון
- הרב אברהם קלמנזון והרב עדו רכניץ "מעורבות הציבור במינוי שופטים לאור המשפט העברי" מכון משפטי ארץ (2023)
- בני פורת וחגי שלזינגר קומי צאי מתוך ההפיכה: היוזמה לשינוי מערכת המשפט בישראל בראי המשפט העברי (2023) פרק שני

Additional Reading Material:

- עמיחי רדזינר "תלמיד חכם שלא נספד כהלכה: יעקב שמואל צורי ומחקריו במשפט העברי על רקע תולדות מחקר תחום זה" שנתון המשפט העברי כג 253, 294-304 (2005)
- פניה עוז-זלצברגר "המחשבה הפוליטית של ג'ון לוק וחשיבותו של ההיבט האזרחי הפוליטי" מבקשי צדק: בין חברה לכלכלה במקורות היהודיים 528 (חנוך דגן ובנימין פורת עורכים, 2016)
- בני פורת "הפילוסופיה של המשפט העברי: עיון מתודולוגי" דיני ישראל ל 179 (2015)
- דפנה ברק ארז "משפט השוואתי כפרקטיקה: היבטים מוסדיים, תרבותיים ויישומיים" דין ודברים ד 81 (2008)
- אביעד הכהן "האיסור על ניגוד עניינים במשפט העברי" ניגוד עניינים במרחב הציבורי: משפט, תרבות, אתיקה, פוליטיקה 113, 118-120 (דפנה ברק-ארז ואח' עורכים, 2009)
- מרדכי קרמניצר "ההצעות לתיקון חוק יסודות המשפט: נזק ללא תועלת" המשפט העברי בישראל: אתגרי העתיד והיערכות מחודשת 95, 101-103 (2016)
- Jeremy Waldron, Separation of Power in Thought and Practice, 54 BC L. REV. 433 (2013)
- יאיר לורברבוים מלך אביון 13-48 (2008)
- שמואל שילה דינא דמלכותא דינא 59-87 (1975)
- Haim Shapira, Majority Rule in the Jewish Legal Tradition, 82 HEBREW UNION COLLEGE ANNUAL 161 (2012)
- מנחם אלון המשפט העברי: תולדותיו, מקורותיו, עקרונותיו כרך א 580-586 (מהדורה שלישית, התשמ"ח)
- בנימין פורת "עקרון ההשתתפות: תרומת המשפט העברי לפסיקת בית המשפט העליון" IL-S-ICON Blog (4.4.2018)
- חגי שלזינגר "חוק יסודות המשפט החוקתי? על השורשים השמרניים בפרשת קוונטינסקי" משפטים נג (טרם פורסם)
- הרב יהודה זולדן, "'חוק הנאשם' - הגשת מועמדות לבחירות על ידי חשוד בפלילים" תחומין מג 167 (תשפ"ג)
- זרח ורהפטיג חוקה לישראל: דת ומדינה 475 (1988)
- Aviezer Ravitzky, Prohibited Wars in the Jewish Tradition, in THE ETHICS OF WAR AND PEACE 115 (Terry Nardin eds. 1996)

Grading Scheme:

- Essay / Project / Final Assignment / Home Exam / Referat 75 %
Presentation / Poster Presentation / Lecture/ Seminar / Pro-seminar / Research proposal 10 %
Active Participation / Team Assignment 15 %

Additional information: